

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
БАЊА ЛУКА
Број: 71 0 П 280666 21 Рев
Бања Лука, 5.8.2022. године

Врховни суд Републике Српске, у вијећу састављеном од судија Виоланде Шубарић, као предсједника вијећа, Росе Обрадовић и Даворке Делић, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља А.Ц. из Б.Л., кога заступа Д.Т., адвокат из Б.Л., против тужене Републике Српске, Министарство Републике Српске, коју заступа Правобранилаштво Републике Српске, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужитеља против пресуде Окружног суда у Бањој Луци број 71 0 П 280666 20 Гж од 15.12.2020. године, на сједници одржаној 5.8.2022. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Бањој Луци број 71 0 П 280666 18 П од 9.3.2020. године, одбијен је захтјев тужитеља за накнаду материјалне штете на име измакле користи за период од 5.9.2015. године до 5.9.2016. године у износима и то: за септембар 2015. године у износу од 7.140,07 КМ, за октобар 2015. године у износу од 7.503,31 КМ, за новембар 2015. године у износу од 7.561,19 КМ, за децембар 2015. године у износу од 7.565,80 КМ, за јануар 2016. године у износу од 7.569,96 КМ, за фебруар 2016. године у износу од 7.026,24 КМ, за март 2016. године у износу од 7.299,89 КМ, за април 2016. године у износу од 7.015,47 КМ, за мај 2016. године у износу од 7.421,13 КМ, за јуни 2016. године у износу од 7.213,47 КМ, за јули 2016. године у износу од 7.438,49 КМ и за исплату камата од 31.12.2016. године до исплате, као и захтјев за накнаду нематеријалне штете на име душевних болова због повреде части, угледа и права личности у износу од 12.200,00 КМ и на име страха у износу од 6.200,00 КМ са каматом од пресуђења до исплате и захтјев за накнаду трошкова поступка у износу од 5.399,55 КМ и обавезан је тужтељ да туженој накнади трошкове поступка у износу од 4.375,00 КМ, а одбијен је захтјев преко овог износа.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Бањој Луци број 71 0 П 280666 20 Гж од 15.12.2020. године, жалба тужитеља је одбијена и првостепена пресуда потврђена и одбијен је захтјев тужитеља за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Тужитељ ревизијом побија другостепену пресуду због повреда одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права и предлаже да се побијана пресуда преиначи и усвоји тужбени захтјев или укине и предмет врати на поновно суђење и да обавезе тужена да тужитељу накнади трошкове поступка.

Тужена у одговору на ревизију и допуни одговора на ревизију предлаже да се ревизија одбије као неоснована.

С обзиром на вриједност побијаног дијела правоснажне пресуде ревизија је, супротно наводима ревидента којим се образлажу разлози за дозвољавање изузетне ревизије, у конкретном случају дозвољена.

Ревизија није основана.

Тужитељ захтјевом у тужби тражи накнаду материјалне и нематеријалне штете, из основа незаконитог рада органа тужене, уз накнаду трошкова поступка.

Расправљајући о овако постављеном тужбеном захтјеву првостепени суд је на основу проведених доказа утврдио: да је тужитељ као радник Министарства Републике Српске 18.9.2013. године попунио упит за учешће у мировној мисији УН у Ј.С.; да је дана 30.12.2014. године од стране истог Министарства обавјештен о конкурс за редовну ротацију полицијских службеника у УН у мировној мисији у Ј.С. и да се документација за конкурс доставља путем Министарства Републике Српске; да је тужитељ 11.3.2015. године обавјештен да је изабран за учешће у наведеној мировној мисији, о чему је обавијештено и Министарство Републике Српске и да је љекарски преглед, као последња фаза у припреми и за одабир кандидата, заказан за дан 13.3.2015. године; да је по захтјеву Министарства Републике Српске 9.2.2015. године покренут дисциплински поступак против тужитеља, због теже повреде радне обавезе која је извршена у 2011. години; да је рјешењем Дисциплинске комисије Министарства Републике Српске, број ... од 30.3.2015. године, утврђена дисциплинска одговорност тужитеља, због злоупотребе службеног положаја и да је рјешењем ПО Министарства Републике Српске, број ... од 10.6.2015. године, његова жалба против наведеног рјешења, одбијена; да је Наредбом специјалног Округног тужилаштва Бања Лука од 4.4.2014. године број Т 19 0 Кт 000051013, обустављена истрага против тужитеља; да је пресудом Основног суда у Бањој Луци број 71 0 Рс 219195 15 Рс од 4.1.2016. године, поништено наведено рјешење о дисциплинској одговорности тужитеља и да је пресудом Округног суда у Бањој Луци број 71 0 Рс 219195 16 Рсж од 11.12.2017. године, жалба тужене одбијена и првостепена пресуда потврђена; да је сагласно службеној забиљешци од 11.3.2015. године, сачињеној од стране И.С. (запослене у Министарству Републике Српске), након што је на основу обавјештења Министарства Босне и Херцеговине, да је између осталих, за учешће у мировној мисији УН у Ј.С., изабран и тужитељ, о томе обавијестила тужитеља и да јој је том приликом тужитељ рекао, да је у току дисциплински поступак који се води против њега; да је Министарство Републике Српске, Служба министра, дописом број ... од 13.3.2013. године, обавијестило Министарство Босне и Херцеговине, да је сагласно са учешћем М.Х.Ће., полицијске службенице ЦЈБ Д., у мировној мисији у Ј.С., а да кандидат А.Ц. (тужитељ) из оправданих разлога неће моћи учествовати у предметној мисији; да је вјештак финансијске струке З.Б. обрачунао дневница за период од 2015. до 2019. године, које би тужитељ остварио да је био ангажован у наведеној мисији и законску затезну камату; да се вјештак психијатар М.Б.Р. изјаснила о посљедицима неодласка тужитеља у наведену мировну мисију, у погледу његовог здравственог стања и о инензитету и дужини трајања страха и душевних болова због умањења животне активности из тог основа; и да је тужитељ тужбу у овој правној ствари поднио 13.3.2018. године.

На основу овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је закључио, да је пријава тужитеља за учешће у мировној мисији личне природе, да тужена није организовала, нити је тужитељ требао да учествује у мисији по налогу тужене, с обзиром да је учешће у истој било у организацији Министарства Босне и Херцеговине и да стога, тужена није легитимисана страна у овоме спору. Даље је закључио, да тужитељ није доказао своју тврдњу да је дисциплински поступак против њега вођен из шиканозних разлога, ни злонамјерно, с циљем да се повриједи част и углед тужитеља и да тужитељ није доказао основаност основа за накнаду предметне штете. Према становишту тога суда, тужбени захтјев није основан ни по основу Закона о забрани дискриминације („Службени гласник БиХ“, број 59/09 и 66/16), јер за то није остварен ни један од законом прописаних основа.

Другостепени суд је прихватио чињенична утврђења, али не правне закључке првостепеног суда у погледу недостатка пасивне легитимације тужене у овоме спору, па је налазећи, да чињеница да је дисциплински поступак против тужитеља вођен након протекла објективног рока од једне године, сама по себи, се не може сматрати шиканозним и злонамјерним поступањем тужене, којим би се онемогућило учешће тужитеља у наведеној мировној мисији. С тим у вези је навео, да орган који поступа у оквиру законских овлаштења, не може бити одговоран за погрешно тумачење правне норме, нити се то може сматрати повредом дужности у вршењу функције државног органа.

Одлука другостепеног суда је правилна и законита.

Чланом 154. став 1. Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“, број 29/78, 39/85 и 57/89, те „Службени гласник Републике Српске“ број 17/93, 3/96 и 39/03 и 74/04, даље: ЗОО) је прописано, да ко другоме проузрокује штету дужан је надокнадити је ако не докаже да је штета настала без његове кривице. Кривица за проузроковану штету постоји када је штетник штету проузроковао намјерно или крајњом непажњом (члан 158. ЗОО). Према одредби члана 154. став 3. ЗОО за штету, без обзира на кривицу, одговара се и у другим случајевима предвиђеним законом. Сагласно одредби члана 172. ЗОО, правно лице одговара за штету коју његови органи проузрокују трећем лицу у обављању или у вези са обављањем својих функција. Према члану 155. ЗОО, штета је умањење имовине (обична штета) и спречавање њеног повећања (измакла корист).

Међутим, свака штета не мора увијек бити извор облигације на основу које за штетника настаје обавеза, а за оштећеног право потраживања накнаде штете. Да би постојала одговорност за накнаду штете потребно је, не само да неко лице претрпи штету, већ и да се остваре остале законске претпоставке за одговорност за штету (штетна радња на страни штетника, противправност штетне радње, узрочна веза између те радње и настале штете, субјективна или објективна одговорност штетника). Штетна радња је противправна ако је предузета противно законској норми, а ако је радња извршена у складу са законском нормом и са постојећим правним поретком, правни субјект који је извршио такву радњу не одговара трећем лицу за штету, коју је оно претрпilo.

Ни свако неправилно поступање правног субјекта, у оквиру његових законских овлаштења, не доводи до права на накнаду штете. Стога, органи тужене који су у оквиру својих овлаштења донијели рјешења о дисциплинској одговорности тужитеља, која су накнадно поништена, не могу бити одговорни за погрешну примјену законске норме, па таква погрешна примјена, сама по себи, није повреда дужности у вршењу функције тог

органа, а ако до повреде и до погрешне примјене материјалног права и дође, те повреде се отклањају у поступку поводом правних лијекова.

Из чињеничног утврђења нижестепених судова произлази, да је дисциплински поступак против тужитеља покренут по захтјеву Дисциплинског тужиоца Министарства, Служба министра број ... од 9.2.2015. године, док је тужитељ од стране Министарства Босне и Херцеговине обавијештен да је изабран у мировну мисију УН у Ј.С., Е-mail поруком од 11.3.2015. године, што значи, да је захтјев за покретање дисциплинског поступка поднесен прије него што је тужитељ обавијештен о свом избору.

Даље произлази, да су пресудом Основног суда у Бањој Луци број 71 0 Рс 219195 15 Рс од 4.1.2016. године, која је одржана на снази напријед означеном другостепеном пресудом Окружног суда у Бањој Луци, поништена рјешења органа тужене о утврђеној дисциплинској одговорности тужитеља. Међутим, поништење тих рјешења, која нису поништена из разлога што тужитељ није починио повреде радне дужности које су му стављене на терет, што је овдје од значаја с обзиром на наводе тужитеља да је дисциплински поступак против њега покренут из шиканозних разлога и злонамјерно, него због застарјелости вођења дисциплинског поступка, не може се квалификовати противправним поступањем органа тужене, како то ревидент тврди у ревизији, јер су наведена рјешења донесена на основу њихових законских овлаштења.

Када је ријеч о том поступку, овдје ваља рећи, да из означене другостепене пресуде Окружног суда у Бањој Луци произлази, да је орган тужене по чијем је захтјеву покренут дисциплински поступак за повреде радних дужности учињене од стране тужитеља сазнао 9.9.2014. године, што не иде у прилог наводима тужитеља који своју тврдњу о шиканозном поступању и злонамјерном вођењу дисциплинског поступка против тужитеља заснива и на чињеницама, да је тужитељ повреде радне дужности починио у априлу и у септембру 2011. године, а да је захтјев за покретање дисциплинског поступка поднесен 9.2.2015. године. У прилог закључка овог суда, да поступање органа тужене при покретању предметног дисциплинског поступка није шиканозно ни злонамјерно је и чињеница, да је 11.3.2015. године у телефонском разговору између тужитеља и службеног лица тужене, И.С., која му је саопштила да је према обавјештењу Министарства Босне и Херцеговине - тужитељ изабран за учешће у мировној мисији УН у Ј.С. и да је с тим у вези већ заказан љекарски преглед у С. за дан 13.3.2015. године, након чега јој је тужитељ рекао „да је у току дисциплински поступак против њега“, о чему је именована сачинила службену забиљешку. Дакле, нико од радника тужене током процедуре за избор тужитеља, се није оглашавао у вези сметње за његово учешће мировној мисији (која се тиче вођења дисциплинског поступка против тужитеља), прописане чланом 8. Правилника о поступку упућивања припадника полицијских службеника у Босни и Херцеговини у операције подршке миру и друге активности у иностранству, избору и обуци, правима, обавезама и одговорностима, поступања припадника полицијских служби током трајања операције подршке миру и по повратку из операције подршке миру, о правима, обавезама и одговорностима команданта контингента („Службени гласник БиХ“, број 93/06). Тек је на основу наведене информације тужитеља да се против њега води дисциплински поступак, дописом Министарства Републике Српске од 13.3.2015. године, обавијештено Министарство Босне и Херцеговине да тужитељ „из оправданих разлога неће моћи учествовати у предметној мисији. Све наведено указује, да немају основа наводи тужитеља да је вођење дисциплинског поступка усмјерено на онемогућавање тужитеља да учествује у мировној мисији.

Супротно наводима ревизије, ни поступање тужене чији органи, након обустављања кривичног поступка против тужитеља (који је покренут из основа истог животног догађаја), нису по захтјеву тужитеља обуставили и дисциплински поступак, не може се квалификовати незаконитим, шиканозним и злонамјерним поступањем органа тужене, с обзиром да је дисциплинска одговорност одвојена и независна од кривичне одговорности.

Осим наведеног, чињеница да су у судском поступку поништена рјешења тужене о утврђеној дисциплинској одговорности тужитеља, не значи да постоји одговорност тужене за накнаду предметне материјалне и нематеријалне штете тужитељу. Њена одговорност не може произлазити због погрешног тумачења конкретне правне норме, нити због погрешног правног схватања његовог органа, с обзиром да су органи тужене поступали у складу са својим законским овлашћењима и јер је крајњи циљ доношења предметних рјешења тужене био санкционисање неправилности у раду тужитеља, распоређеног на послове полицајца, чији је задатак по природи ствари управо заштита лица и правног поретка од вршења противправних радњи.

Према ранијем ставу судске праксе за одговорност правног лица за рад њеног органа био је потребан и вољни елемент органа да причини штету оштећеном. Међутим, наведена пракса је напуштена, а према новијој судској пракси, која је прихватила праксу Европског суда за људска права, одговорност за штету усљед рада законодавних, судских и извршних органа власти, се процјењује на основу правног стандарда постојања „довољно озбиљне повреде“ и кривица се не помиње као посебна претпоставка одговорности, него као један од фактора који се узима у обзир при процјени да ли је повреда довољно озбиљна.

Када се све напријед наведено има у виду, и по оцјени овога суда, у конкретном случају поступање органа тужене, нема обиљежја „довољно озбиљне повреде“, слиједом чега, нису испуњени услови за накнаду материјалне и нематеријалне штете тужитељу у смислу одредбе члана 172. ЗОО.

Поред тога што не постоји основ за накнаду предметне штете у односу на тужену тужитељ, супротно наводима ревизије, није доказао постојање елемената из члана 200. ЗОО који би оправдавали накнаду нематеријалне штете, о чему је другостепени суд дао исцрпно образложење и ваљане разлоге, засноване на утврђеном чињеничном стању и материјалном праву, прије свих, на налазу именованог вјештака психијатра, које као правилне прихвата и овај суд, па се указује беспотребним понављање већ датих разлога у том правцу.

Приговор недостатка пасивне легитимације је материјално правни приговор, који се тиче основаности тужбеног захтјева и правилне примјене материјалног права, на шта суд пази по службеној дужности, што значи, да је тиме што је другостепени суд (за разлику од првостепеног суда који је тај приговор тужене усвојио), нашао да је тужена пасивно легитимисана страна у овом спору, правилно примијенио материјално право и није починио повреду одредаба парничног поступка, како ревидент неосновано тврди.

Супротно ревизионим приговорима, побијана пресуда садржи све елементе из одредбе члана 191. став 3. и став 4. Закона о парничном поступку („Службени гласник

Републике Српске“, број 58/03 до 61/13, даље: ЗПП) и задовољава правне стандарде судске одлуке прописане том законском одредбом.

Ни указивање на, у ревизији означену одлуку Окружног суда у Ваљевоу, Република Србија, не доприноси другачијем пресуђењу, јер се из правног схватања које је наведено у предметној ревизији не види, да се у том и у овом предмету ради о истој или сличној чињеничној и правној ситуацији, нити пресуда наведеног страног суда, за овај суд представља извор права.

С обзиром да је другостепени суд правилно судио када је закључио да тужитељ није доказао основаност основа предметног потраживања према цитираним одредбама ЗОО, као ни по једном од облика дискриминације прописаних одредбом члана 4. Закона о забрани дискриминације („Службени гласник БиХ“, број 59/09 и 66/16), о чему побијана пресуда садржи ваљане разлоге, немају основа наводи ревизије да је орган тужене предузео штетне радње, као ни наводи о постојању и осталих претпоставки одговорности тужене за накнаду предметне штете. Из истих разлога је без основа указивање у ревизији на налаз финансијског вјештака, што би било од значаја, под условом да је тужитељ доказао основаност основа потраживања што он, како је већ речено, није учинио.

Како је другостепени суд правилно примијенио процесно правило о терету доказивања, те проведене доказе оцијенио на начин прописан чланом 8. ЗПП и за своју одлуку – која је заснована на правилној примјени материјалног права, је дао довољне и ваљане разлоге, ревизиони приговори да је побијана пресуда захваћена повредама одредаба чланова 7, 8. и 191. став 3. и став 4. ЗПП, нису основани.

С обзиром на разлоге садржане у образложењу ове пресуде, остали наводи ревизије нису од значаја за правилност и законитост побијане пресуде.

Из наведених разлога, а на основу одредбе члана 248. ЗПП, одлучено је као у изреци.

Предсједник вијећа
Виоланда Шубарић

Тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Биљана Аћић